

Varför är det så svårt att känna den andres smärta som sin egen?

AV JESPER SVARTVIK

Att de tolv teckningar som först publicerades i *Jyllands-Posten* har upprört ett oräkneligt antal muslimer är vid det här laget obestridligt. Uppenbart är även att representanter för två ytterligheter i debatten har svårt att förstå varandra: somliga hävdar att de i pressfrihetens namn självfallet har rätt att medvetet skymfa andra, andra kräver att regeringar och redaktörer ska förbjuda tidningar att publicera sådant som kränker utsatta samhällsgrupper.

Mycket har redan sagts och skrivits i denna fråga. Det finns ändock skäl för *Svenska Kommittén Mot Antisemitism* att kommentera det som nu har utvecklats till en global stridsfråga. Inom *Svenska Kommittén Mot Antisemitism* har vi sedan länge pläderat för att den västerländska pressfriheten givetvis inte innebär att ansvariga kan avsvärja sina pressetiska förpliktelser. Dessutom verkar *Jyllands-Postens* redaktion ha tillämpat dubbla måttstockar om det stämmer att den tidigare har avböjt att publicera karikatyrer föreställande Jesus från Nasaret med motiveringen att detta skulle kunna väcka anstöt.

Men det finns ytterligare skäl för *Svenska Kommittén Mot Antisemitism* att uppmärksamma denna fråga. I debatten kan nämligen tre djupt oroväckande antaganden identifieras. För det första tycks många skribenter hävda att *det inte förekommer någon antisemitism i Europa idag*. Islamofobin presenteras ofta som vår tids antisemitism. När Christer Hedin intervjuas i *Dagens Nyheter* den 2 februari säger han ”Förr hade vi fiender i form av judar och katoliker. Judarna upprättades genom Förintelsen...”, som om inte just juden och i viss mån även katoliken fortfarande ofta porträtteras som den andre *vis-à-vis* den förment lutherske svensken. Men antisemitismen är i högsta grad en verklighet idag. Debatten om *Jyllands-Postens* teckningar får inte skymma detta faktum. Det är inte fråga om ett nollsummespel där folkopinionen bara väljer en syndabock i taget. I stället inser den som analyserar debatten att det är kombinationen av olika former av förakt som föder än mer förakt.

För det andra har ett antal skribenter hävdat att *judar har en privilegierad position*. Jan Guillou skriver i *Aftonbladet* den 5 februari följande: ”Men hade samma kroknäsbilder sagts föreställa judar, vilket en del av bilderna också kunde ha använts till i klassisk antisemitisk tradition, så hade de varit brottsliga. Och framkallat en orkan av berättigad indignation.” Frågan är när Jan Guillou senast gav uttryck för denna berättigade indignation. Försvarade han inte Lars Hillersberg vars teckningar regelmässigt porträtterade judar just på detta sätt? För det tredje är det direkt avskyvärt att somliga hävdar att *lösningen på problemet är än mer antisemitism*, att problemet i vår värld är att det finns för litet judehat. Det tog inte lång tid innan vissa *muslimska* organisationer och ledare tog teckningar publicerade i ett *kristet* land till intäkt för att ge uttryck för *judehat*. De – hittills – mest flagranta exemplen är *The Arab European League*, som just med anledning av *Jyllands-Postens* karikatyrer har publicerat en teckning på Adolf Hitler och Anne Frank bredvid varandra i säng med varandra (”Write this one in your diary Anne!”) och att det har utlysts en teckningstävling i Iran där pris utlovas till den som bäst förmår förneka Förintelsen alternativt mest förnedra dess offer. Den bakomliggande tanken är alltså att *det som uppfattas som förakt för profeten skulle bero på att det inte finns tillräckligt mycket antisemitism i Västerlandet*. På sedvanligt vis deklarerar det religiösa ledarskapet i Iran att karikatyrkontroversen är en ”sionistisk” konspiration. Kort sagt: judeofili är problemet – judeofobi är lösningen på problemet. Dessa är dessvärre inga isolerade exempel. Dagligen publiceras antisemitiska teckningar i den arabiska och muslimska världen. Det är inget annat än hyckleri att samma politiska och religiösa ledare som nu kritiserar västvärlden samtidigt tillåter dessa antisemitiska teckningar. Då skorrar ropen på pressetik falskt. Kanske är den viktigaste frågan vi kan ställa oss varför det är så svårt att känna den andres smärta som sin egen.